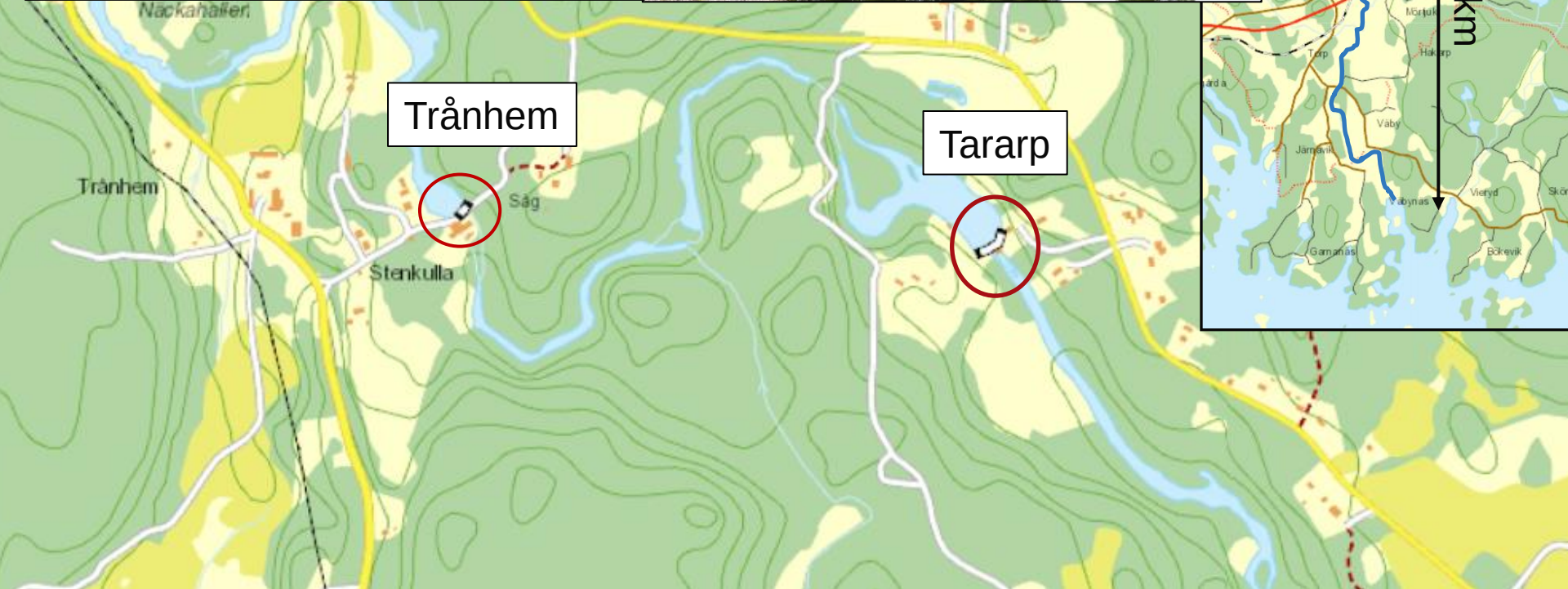

Tillståndsprövning av befintliga kraftverksdammar, exempel från Bräkneån

Sebastian Irminger Street (Sweco)

Pia Bosdotter Olson (Nordic Law)

Bakgrund och förutsättningar

- Anläggande av fiskvägar initierat av Länsstyrelsen i Blekinge inom ramen för EU-projektet Unio Crassus for Life
- Extremt höga naturvärden att beakta
- Föregåtts av flera års tidigare studier avseende alternativ fiskvandringssvägar på platsen
- Förutsättningar när Nordic Law/Sweco kom in i projektet var att dammarna skulle vara kvar, kraftverksproduktionen skulle kunna fortgå och fiskvägar skulle anläggas
- Fiskvägarna dimensionerades av Emåförbundet på uppdrag av länsstyrelsen

Kvällens frågor

- 4 kap 6 § MB, förbud mot kraftverk
- Nollalternativ
- Natura 2000
- Ekologiska fällor
- Tidspress
- Kulturmiljö
- Skadeförebyggande åtgärder och villkor

4 kap 6 § MB

- Enligt 4 kap 6 § MB får vattenkraftverk, vattenreglering eller vattenöverledning för kraftändamål inte utföras i Bräkneån
- Undantag gäller om verksamheten endast orsakar obetydlig miljöpåverkan
- Kan ett kraftverk anses utgöra endast obetydlig miljöpåverkan?
- Enligt 2 kap 6 § MB ska 4 kap MB endast tillämpas vid ändrad användning av vattenområden
- Är en befintlig anläggning som har varit i drift i hundratals år att anse som ny vid denna prövning?

Nollalternativ

- Enligt 6 kap 7 § MB ska MKB innehålla *"en beskrivning av konsekvenserna av att verksamheten eller åtgärden inte kommer till stånd"* (nollalternativ)
- Nollalternativ ska enligt rättspraxis utgå från situationen som den var innan dammarna anlades
- Stämmer de två överens?

Natura 2000

- Natura 2000-skyddet är i många fall mycket nyare än dammarna
- Områdena har skyddats i sin nuvarande (uppdämda och reglerade) form
- Hur bedöms påverkan på Natura 2000 området?
- MMD ansåg att bedömningen skulle göras utifrån faktiskt rådande situation, alltså inte ett fiktivt nollalternativ där dammarna inte fanns med
- MMD ansåg inte att något separat tillstånd behövde meddelas enligt 7 kap 28a §

Ekologiska fällor

- Fiskvägar kan leda till ekologiska fällor.
- Inte säkert att fiskvägar alltid stärker naturvärden. Kan locka lekande fisk bort från lämpliga habitat till platser som inte är lämpliga.
- Inte säkert att fisk har kunnat passera platsen tidigare. Dammar väljs på platser som är naturligt svåra att passera.
- Detta utreds inte alltid av myndigheter innan verksamhetsutövare föreläggs att söka tillstånd/riva ut.

Tidspress

- Projektet hade stark tidspress
- Cirka 4 månader (juli-oktober 2013) att genomföra samråd samt upprätta MKB/TB/ansökan.
- Vanligt med tidspress när ett föreläggande om tillståndsansökan väl kommer. Bra om alla parter kan vara proaktiva.
- Beaktat dammarnas ålder kan nyttan av tidspressen ifrågasättas.
- Tidspress medför risk att både sökande och myndigheter stressar fram handlingar som inte blir optimala för platsen.
- I princip omöjligt att genomföra kompletterande studier (ex. meningsfull inventering) om tidspressen är för snäv. Det gynnar inte slutresultatet.

Kulturmiljö

- Dammar har ett generellt kulturhistoriskt värde
- Vissa dammar har stort eller mycket stort kulturhistoriskt värde
- Avvägning mellan naturmiljövärden och kulturmiljövärden måste ske
- Tillsynsmyndighet ansåg att en damm med stort kulturhistorisk värde kunde rivas ut utan att kulturmiljön påverkades. Är det rimligt?

Skadeförebyggande åtgärder och villkor

- Rimligheten i de krav som ställdes var inte självklar
- Myndigheter ansåg 500 l/s vara erforderlig minimitappning i fiskväg. Tillrinningen i vattendraget är dock <500 l/s ca 20 % av tiden
- Livlig diskussion om erforderlig lockvattenmängd
- Litteratur ger exempel på kraftverk där lockvatten motsvarande 6-23 % av turbinkapaciteten har givit god lockeffekt
- Myndigheter ansåg att minst 23 % krävdes på platsen
- Siffran 23 % kommer från ett kraftverk i Norge med kapacitet 250 m³/s
- Siffran 6 % kommer från ett kraftverk i Mörrumsån med kapacitet 16,5 m³/s.
- Aktuella kraftverk hade kapacitet omkring 2-4 m³/s. Vilket av ovanstående är mest representativt?

